

ÎNVIEREA DOMNULUI – TRECEREA DE LA ROBIE LA LIBERTATE

Scrisoare pastorală la Învierea Domnului
Iași, 2017

† TEOFAN
PRIN HARUL LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL IAȘILOR ȘI
MITROPOLIT AL MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

Iubiților preoți din parohii,
cuvioșilor viețuitori ai sfintelor mănăstiri și
drept-credinciosului popor al lui Dumnezeu
din Arhiepiscopia Iașilor:
har, bucurie, iertare și ajutor
de la Dumnezeu Cel în Treime preaslăvit –
Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt

Iubiți frați preoți,
Iubiți frați și surori întru Hristos-Domnul,

Cu putere multă și cu bucurie adâncă rostim în aceste zile: „*Hristos a înviat!*”, „*Adevărat a înviat!*”. Mai ales în noaptea plină de lumină a Sfintelor Paști răsună, cu glas puternic, această sfântă bunăvestire că Hristos a înviat.

Cu ce putem asemăna această veste bună? Ce ne poate ajuta să înțelegem o firimitură din marea taină a Învierii lui Hristos? Să ne gândim la o ceată de robi care sunt eliberați! Să avem în minte un grup de întemnițați care dobândesc libertatea! Ce sentimente îi cuprind în momentul slobozirii? Cum simt ei prima clipă a libertății după care au suspinat ani de-a rândul? Starea pe care o trăiesc poate fi definită ca: viață, bucurie, lumină, nădejde.

Învierea lui Hristos cuprinde starea desăvârșită a vieții depline, a bucuriei autentice, a luminii neapuse și a nădejzii nezdruccinate. De ce aceasta? Pentru că prin Învierea lui Hristos omul este eliberat din cea mai aprigă robie: cea a păcatului și a morții. Prin Învierea lui Hristos, lanțurile sclaviei, în care era omul încătușat, sunt zdrobite. Omul redevine liber și nimic nu este mai de preț decât libertatea.

Iubiți fii duhovnicești,

Dumnezeu l-a creat pe om spre a fi o făptură liberă, așa cum El Însuși este. Omul a folosit însă în mod greșit libertatea cu care l-a înzestrat Dumnezeu. Consecința a fost pierderea libertății, căderea în robia păcatului și gustarea urmării acestuia, moartea.

La un anumit moment în curgerea istoriei, Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să slobozească pe om din tirania necredinței, a păcatului și a morții. Aflăm acest adevăr din cuvintele rostite de Însuși Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos: „*Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică*”¹.

Întruparea Fiului lui Dumnezeu, viețuirea Sa printre oameni, Patimile, moartea și Învierea Sa au drept scop ridicarea omului „*de la întuneric la lumină și de la stăpânirea lui satana la Dumnezeu*”², cum spune chiar Domnul Hristos. Tot El mărturisește, preluând cuvintele Profetului Isaia, că „*Duhul Domnului (...) M-a trimis (...) să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați*”³.

Trebuie cunoscut adevărul că autentică libertate este dobândită numai prin legătura noastră cu Hristos Dumnezeu. Altă cale nu există. „*Dacă veți rămâne în cuvântul Meu, zice Domnul, sunteți cu adevărat ucenici ai Mei și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi*”⁴. Libertatea oferită de Hristos sau dobândită prin legătura de credință, nădejde și dragoste cu Hristos este singura reală, singura adevărată. „*Dacă Fiul (lui Dumnezeu) vă va face liberi, liberi veți fi într-adevăr*”⁵, întărește Domnul Hristos în Evanghelia Sa. De unde vine această certitudine? Vine din adevărul că Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său în lume „*ca să surpe prin moartea Sa pe cel ce are stăpânirea morții, adică pe diavolul, și să izbăvească pe acei pe care frica morții îi ținea în robie toată viața*”⁶, cum spune Sfântul Apostol Pavel. Vine din adevărul că starea de om liber este dată de legătura cu Dumnezeu, cu Duhul Său cel Sfânt: „*Domnul este Duh, și unde este Duhul Domnului, acolo este libertate*”⁷, după cum mărturisește același dumnezeiesc Apostol.

Drept-slăvitori creștini,

Din cele mărturisite de Domnul Hristos, de Sfinții Apostoli și de Sfinții Părinți înțelegem faptul că starea de libertate izvorăște din relația cu Dumnezeu. Din păcate, de-a lungul timpului, oamenii au căutat de multe ori

libertatea în afara legăturii cu Dumnezeu. Aceasta deoarece pentru mulți însăși raportarea la Dumnezeu este considerată ca lipsire de libertate.

În contextul lumii de astăzi, ni se spune adesea că libertatea este dreptul omului de a face ceea ce dorește, fără nici o îngrădire. Se vorbește astăzi despre libertatea de a face avort, adică de a ucide prunci nevinovați, libertatea de a săvârși desfrânare, libertatea sau „dreptul” de a forma „familii” din persoane de același sex. Se insistă, de asemenea, asupra libertății de a recurge la eutanasiu, de utilizare a drogurilor sau despre libertatea de a blasfemia și de a batjocori simbolurile religioase. Se împlinește, așadar, ceea ce Sfântul Apostol Pavel îndemna să nu se întâmple: *„Fraților, ați fost chemați la libertate; numai să nu folosiți libertatea ca prilej de a sluji trupului, ci slujiți unul altuia prin iubire”*⁸.

Libertatea de a sluji trupului, adică libertatea de a păcătui în diferite forme, se transformă, în cele din urmă, în cea mai nemiloasă robie. *„Libertatea fără limite este omorârea libertății”*, spunea un gânditor occidental⁹. Libertatea dispare atunci când omul, dând frâu liber voinței sale de a face orice dorește, săvârșește păcatul. Din ființă liberă, omul devine rob în tirania patimilor. *„Ceea ce te biruiește, spune Sfântul Apostol Petru, aceea te și stăpânește”*¹⁰.

Din această robie a păcatului, omul se poate ridica prin căință, prin spovedanie, prin împărtășirea cu Sfintele Taine. Cu ajutorul lui Dumnezeu, el devine din nou un om liber.

Iubiți credincioși,

Dumnezeu ne-a creat pentru a fi liberi, nerobiți patimilor. Prin moartea și Învierea Sa, Hristos ne-a dăruit puterea de a redobândi libertatea pe care am pierdut-o prin neascultare, necredință și păcat. Se cuvine, așadar, să considerăm libertatea ca bunul cel mai de preț pe care să nu-l pierdem, să nu-l vindem și pentru care orice sacrificiu de a-l redobândi nu este prea mare. Cea mai bună cale pentru aceasta este, paradoxal, starea de rob al lui Dumnezeu. *„Cine se face robul lui Dumnezeu a scăpat de orice robie”*¹¹, mărturisea Părintele Dumitru Stăniloae.

A fi rob al lui Dumnezeu înseamnă a recunoaște că El a creat lumea, că El îi poartă de grijă și că fără de El nu se poate împlini nimic bun, autentic și adânc. A fi rob al lui Dumnezeu înseamnă a lupta împotriva ispitei celei mari din toate timpurile, aceea de a-ți cârmui viața în mod autonom, fără Dumnezeu. A fi rob al lui Dumnezeu înseamnă a înțelege că lumea nu începe

și nu se termină cu noi, înseamnă, în cele din urmă, a înțelege cuvântul Domnului Hristos: „*Fără Mine nu puteți face nimic*”¹².

Puterea de a fi rob al lui Dumnezeu, adică de a fi liber cu adevărat, izvorăște din taina Învierii lui Hristos, garanția propriei noastre învieri și libertăți: „*Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți*”¹³. Este vorba de învierea cea de obște, dar și de învierea sufletului din moartea păcatului, a necredinței, a falselor credințe. „*Adevărata libertate este una singură – învierea în Dumnezeu*” și cunoașterea „*harului învierii*”, mărturisirea un duhovnic al vremurilor noastre¹⁴. „*Dumnezeiasca Scriptură, a spus mai înainte Sfântul Simeon Noul Teolog, ne îndeamnă să spunem adevărul: și anume că în fiecare din noi, cei credincioși, are loc Învierea lui Hristos (...), că Însuși Stăpânul Hristos învie în noi*”¹⁵. Iar cel în care este prezent Hristos, Cel mort și înviat, este un om al libertății, singurul liber cu adevărat.

Iubiți frați și surori întru Hristos-Domnul,

În ambianța plină de lumină și de pace a Sfintelor Paști, se cuvine a mulțumi lui Dumnezeu pentru tot darul acestor zile frumoase și pentru toată binecuvântarea pe care o revarsă neîncetat asupra noastră. Mulțumirea adusă lui Dumnezeu se arată în rugăciune, în puterea de a ierta și a iubi, în nădejdea primirii darului smereniei, fără de care adevărata libertate nu există.

Recunoștința noastră se îndreaptă, de asemenea, către toți mărturisitorii credinței din veacul trecut, oameni sfinți care au dobândit darul libertății lăuntrice chiar în celulele închisorilor nemiloase. Icoana mărturisirii lor trebuie așezată la loc de cinste în mintea și inima noastră. Această cinstire se arată mai ales în strădania de a înțelege duhul vieții lor și de a-l înrădăcina în ființa noastră. Chiar dacă astăzi nu mai vorbim în România despre persecuții sângeroase la adresa credinței, primejdiile și încercările prin care trec Biserica și Neamul nu sunt nici puține, nici ușoare.

Valorile care definesc familia sunt atacate pe toate căile. „*Biserica de acasă*”, cum numea Sfântul Ioan Gură de Aur familia formată din bărbat, femeie și pruncii lor, s-ar dori dublată de tot felul de convenții și parteneriate, care de care mai periculoase pentru viețuirea normală a lumii. De aceea, vă îndemn să sprijiniți orice acțiune bisericească sau civică care își propune să apere valorile fundamentale ale familiei.

În vremuri tulburi, precum cele de astăzi, încercări și pericole vin, uneori, și din interiorul Bisericii. Pe de o parte, nu toți credincioșii păstrează întru totul calea drepte credințe. Superstițiile, relativismul doctrinar, căsătoriile cu cei de alte credințe, lipsa vieții liturgice sau săvârșirea de păcate grele și lipsa pocăinței aduc mari prejudicii vieții bisericești. Starea de veghe nu trebuie să lipsească pentru îndreptarea unor astfel de situații.

Asistăm, pe de altă parte, la anumite manifestări schismatice care tulbură rânduiala și pacea întru Adevăr din Biserică. Din râvnă lipsită de înțelepciune¹⁶, unii clerici sau monahi, urmați de ucenicii lor, aduc un mare rău dreptei credințe pe care pretind că o apără. Pe motive neîntemeiate, acuză de erori doctrinare Sinodul din Creta și îndeamnă la ruperea comuniunii cu parohiile și mănăstirile care rămân, cu statornicie, în legătură cu episcopii lor, cu Sfintele Sinoade ale Bisericilor Ortodoxe locale, cu întreaga Ortodoxie. Aceste situații nu sunt noi în istoria Bisericii. Vorbind despre astfel de tulburări, Sfântul Grigorie Teologul îi numește pe cei care le provoacă și le întrețin „*mult-prea-iubitori de Dumnezeu și mult-prea-iubitori de Hristos*”¹⁷, un fel de „ultra-ortodocși”, care i-au fost cei mai mari potrivnici în lupta sa pentru apărarea credinței ortodoxe. Cu durere, cu dragoste părintească și cu nădejde, mă adresez acestor persoane care tulbură viața Bisericii, îndemnându-i prin cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur: „*Să dorim pacea pe care acela (vrăjmașul) o urăște. Să încetăm a mai cântări și a mai pune în cumpănă cuvintele dogmei. Să încetăm a mai vrea să fim învățători ai învățătorilor, să urâm a ne mai lupta în cuvinte, spre pierzania celor ce ascultă. Să credem așa cum Părinții ne-au predat. Nu suntem mai înțelepți decât Părinții, nu suntem mai exacti decât învățătorii noștri, nu suntem noi păstori ai păstorilor, ci oi*”¹⁸.

În duhul celor spuse de Sfântul Ioan Gură de Aur, rugăm pe Dumnezeu să ne dăruiască nouă și lumii întregi pacea Sa cea sfântă pe care a împărtășit-o ucenicilor în ziua Învierii Sale. Pacea și bucuria Învierii să pătrundă în fiecare casă, în fiecare familie și în inima tuturor! Și astfel întăriți întru taina biruinței lui Hristos asupra iadului, a păcatului, a necredinței și a dezbinării să rămânem uniți în Biserica Lui cea Sfântă și să rostim cu toții:

Hristos a înviat!

Al vostru frate și părinte întru Hristos,

† Teofan

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

¹ Ioan 3, 16.

² Faptele Apostolilor 26, 18.

³ Luca 4, 18.

⁴ Ioan 8, 31-32.

⁵ Ioan 8, 36.

⁶ Evrei 2, 14-15.

⁷ 2 Corinteni 3, 17.

⁸ Galateni 5, 13.

⁹ Honoré de Balzac.

¹⁰ 2 Petru 2, 19.

¹¹ Nota 81, în *Filocalia*, vol. 11, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990, p. 84.

¹² Ioan 15, 5.

¹³ 1 Corinteni 15, 20.

¹⁴ Arhim. Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, traducere din limba rusă de Ierom. Rafail (Noica), ediția a II-a revizuită, Editura Accent Print, Suceava, 2013, p. 116.

¹⁵ Sfântul Simeon Noul Teolog, *Cateheze*, Scrieri II, Cateheza 13 – Învierea tainică cu Hristos, traducere și studiu introductiv de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2003, p. 174.

¹⁶ Cf. Romani 10, 2.

¹⁷ „Discours 6, 3”, în *Sources chrétiennes*, vol. 405, Les Editions du Cerf, Paris, 1995, pp. 128-129.

¹⁸ PG 64, 38.